

Bu dünyada tuvalete gitmeyen insan var mı sanki?

Mehmet Akşit

Otuz yıl kadar önce Türkiye’den Eindhoven’a üç aylığına staj yapmak için gelmiştim. Benim gibi Türkiye’den gelmiş bir Türk ve on kadar Hollandalı üniversite öğrencisi ile birlikte aynı evi paylaşıyoruz. Herkesin yatak odası ayrı ancak mutfak ve oturma odalarını ortak kullanıyoruz. Biz odalarımızı kiralamadan önce bir şart koşulmuştu. Haftanın belirli bir gününde aksam saat 7-9 arası oturma odasında bulunmamamız rica edilmişti. O saatlerde toplantı yapıyorlarmış.

Bir gün aynı evde kalan Türk stajyer bana, “Abi biz bu adamlara hayatta yetişemeyiz” diyerek oturma odasında duran oldukça büyük bir kitaplığı işaret etti. Kitaplık tika basa kitap doluydu. İşin enteresan tarafı kitapların çoğu 1950’li yıllarda yazılmış Philips araştırma merkezine ait raporlardan oluşuyordu. Teorik fizik, kimya ve matematik gibi konuları kapsıyorlardı. Ben arkadaşına, kitaplar süs için burada duruyor, deyince arkadaş itiraz etti. “Yok be Mehmet, adamlar kitapları harıl harıl okuyorlar. Bak kitaplar okuna okuna ne hale gelmiş” dedi. Gerçekten kitaplar her geçen gün biraz daha yıpranıyordu. Okumanın yoğunluğundan mıdır nedir, bazı kitapların sayfaları ve ciltleri giderek yırtılıyordu. Bilimsel konulara bu kadar düşkün olan öğrencilerle biz nasıl yarışabilirdik?

Bir akşam saat 9 da eve döndüğümüzde toplantının hala ateşli bir şekilde devam ettiğini gördük. Bir köşeye geçerek tartışmayı ilgiyle izlemeye başladık. Ortada çok disiplinli ve ciddi bir hava vardı. Birden, toplantıyı yöneten kişi saatine bakarak boynuna asılı olan düdüğü kuvvetli bir şekilde üfledi. İşte ne olduysa o zaman oldu. Herkes deliler gibi yerinden fırlayarak kütüphaneye doğru yöneldi. Naralar atarak var güçleri ile kitapları birbirlerine

savurmaya başladılar. Ortalık toz duman olmuştu. Bu böyle bir kaç dakika kadar sürdü. Biz, ağızımız bir karış açık, baka kalmıştık. Bir düdük sesinin daha duyulmasıyla herkes olduğu yerde zınk diye kaldı. Sanki hiç bir şey olmamış gibi ciddi bir şekilde yerlerdeki kitapları toplayıp kitaplığa yerleştirdiler. Sonra da odalarına dağıldılar. Kitapların sırrı sonunda çözülmüştü. Yetişemeyiz dediğimiz, her birini küçük bir Einstein olarak gördüğümüz öğrenciler aslında kitap okuyanlardan değil kitap savuranlardandı. Ne diyeyim, bir kaç gün kendimize gelemedik.

Türkiye’de ve Avrupa’da sık sık “Abi biz bu adamlara hayatta yetişemeyiz” sözlerini duyarım. Öğrencisinden öğretmenine, mühendisinden politikacısına, Türkiye de oturanından Avrupa’ya göçmüş işçine kadar hemen hemen herkesin ağızında olan bu sözler, kaderciliğin ötesinde de bir teslimiyetin simgesi bence. Belki de bu yıllardır insanlığı ile gurur duyamamaktan [1], devamlı kendisine sövülmekten [2], belki de paraya aşırı sevdalanmaktan [3] ileri gelen bir başıksıklık. Panzehiri bulunur elbet. Bu kitap savurma olayı var ya, işte benim panzehirim de o oldu.

Staj yaptığım yerde bana bir Amerikan araba radyosunu verdiler. Sonra da bak bakalım bizim istediğimiz kaliteye sahip mi dediler. Eksi 20 artı 70 derece arasında hiç kalitesinden bir eksilme olmadan radyonun çalışması isteniyor. Ölçü aletleri, kocaman soğutma tüpleri, bir ısıt, bir soğut, günlerim geçip gidiyor. Radyo çok soğuyunca ve çok ısınca biraz sapıtıyor, frekansı kayıyordu. Baktım olacak gibi değil, bırakın daha iyisini yapayım dedim. Önce bana biraz şüpheli bir şekilde bakarak “yahu sen Amerikalıların yapamadığını mı yapacaksın” dediler. Sonra da beni serbest bıraktılar. Bu

benim için bir fırsattı. Bu gibi durumlarda yapılacak en iyi iş, işin özüne inmektir. Genellikle insanlar senelerce aynı işi yapmaktan saplanır kalırlar. O zamana kadar öğrendiklerinin sınırlarını aşamazlar. Bir adım geriye çekilip işin aslını araştırırsanız, çoğu zaman çözülmeyen denilen problemleri çözebilirsiniz. Yeniden tasarladığım devre bütün kalite standartlarını sağladı. Kendime güvenmem, Philips’de laboratuarda çalışanların bana fırsat tanınması ve benim uyguladığım yöntem böyle bir sonuca ulaşmamı sağladı.

Seneler önce Amerikanın California eyaletinde bulunan Stanford üniversitesini ziyaret ediyordum. Gerçekten, Amerikanın en güzel üniversitelerinden birisi. Geniş bahçeleri, kendine özgü mimarisi ile görülmesi çok hoş bir yer. Bilgisayar bölümünü gezerken rehber olan kişi bana “gel Mehmet seni önemli bir yere götüreyim” dedi. Ben de merakla arkasından yürüdüm. Tuvaletin kapısını açarak “o” meşhur profesörün ihtiyacını gördüğü yer burası dedi. Benim şaşkın şaşkın baktığımı görünce, “Bu dünyada tuvalete gitmeyen insan var mı sanki” dedi. Önce biraz bozuldum. Sonra düşündüm. Rehberin bana söylemek istediği, bir kişi ne kadar meşhur ve bilgili olursa olsun aslında onun herkes gibi bir insan olduğu idi. Hâlbuki genellikle başarılı olan insanları insan üstü görmek alışkanlığımız vardır. İlla mucize isterim diyorsanız aşağıdaki sıraladığım formülü bir uygulayın, bakalım ne mucizeler göreceksiniz:

1. Her şeyden önce insan olunuz ve insanlığınız ile gurur duyunuz.
2. Orada, burada size şöyle Türk, sizin dininiz böyle geri, sizin Peygamber şudur budur diye söverlerse bu sizi yıldırmasın, aksine kamçılansın. Sövmek sövüleni değil söveni alçaltır.
3. Bir Türk göçmeni olarak tek bir kültüre dayalı olarak yetişmiş kişilere göre elinizde çok daha zengin ve yararlı değerler var. Asimilasyon olursanız sizin için çok daha iyi olur masalına

kapılıp sakın gönlünüzü ve bilginizi fakirleştirmeyiniz.

4. Toplum sizi sıradan bir insan olarak şekilleştirmek isteyecektir. Ancak başarı sıradan olmamakla sağlanır. Topluma ters düşmeden inandığınız kişi olunuz.
5. Bulduğunuz toplumda iyilik yapmak abartı olarak görüle bile iyilik yapmakta yarışınız. Güler yüzlü olunuz. İnsanların kalbini kırmayınız. Otobüste sizden yaşlılara yer veriniz. İkrâm ediniz. Darda olanlara yardım ediniz.
6. Para kazanma hırsına kapılmayın. Belli bir yere varınca inanın ihtiyacınızdan daha fazlasını kazanırsınız.
7. Kendinizi geleceğin saygın ve bilgili kişisi olarak yetiştiriniz. Meslek seçmek için kararı vermeden önce o meslek ile uğraşan kişileri inceleyiniz. Kendinizi onların yerine koyunuz.
8. Sevdiğiniz mesleği seçiniz. Sakın mesleğinize kuru kuru hazırlanmayınız. Severek öğrenirseniz başarılı ve mutlu olursunuz.
9. Amaca ulaşmak için her şey mubah değildir. Size ne vaat ederlerse etsinler, prensiplerinizi terk etmeyiniz.
10. Çalışırken derslerinizin müfredatı ile kendinizi sınırlandırmayın. Not için değil öğrenmek için çalışın. Öğrenmek istediğiniz konuyu bir tek kitaptan değil değişik kaynaklardan öğrenin.
11. Her zaman işin özünü öğrenmeye çalışın. Eğer ilk bakışta çok zor gibi görünen konuları basitleştirebiliyorsanız o işi kavramışınız demektir.
12. Kendi kendinizi sık sık değerlendiriniz. Kusurlarınızı ümidinizi kaybetmeden düzeltiniz.
13. Önünüzde biriken aşılması imkânsız gözüken engelleri tek, tek, sabırla ve sürekli çalışarak aşabilirsiniz. Başarısızlıklar sakın sizi yıldırmasın.
14. Okuduğunuz, dokunduğunuz, tattığınız, dinlediğiniz, kokladığınız ve düşündüğünüz her güzellik arasında bir

bağlantı vardır. Her güzelliğin arkasında o güzellikten daha derin bir bilgi yatar. Önce güzelliklerin sonrada bilginin hele bir tadına varın, göreceksiniz o tadabileceğiniz en tatlı meyveden daha tatlıdır.

15. Ne kadar bilerseniz bilin, kibirlenmeyin. Kibirlendiğiniz an ilerlemenize ara verdiniz demektir. Rehberin söylediği söz aklıma geliyor: *bu dünyada tuvalete gitmeyen insan var mı sanki?*

Kaynaklar

- [1] M. Aksit, Başarılı Olmanın Sırrı Nedir?
- [2] M. Aksit, Hollandaca'yı Değil "Jip ve Janneke" Dilini Öğrenin,
- [3] M. Aksit, Beş Euro'ya Mutluluk!, Damla Gazetesi, 12-2002.

Prof. Dr. Ir. Mehmet Akşit

- © 2003-2005 Mehmet Akşit. Bu yazılar ancak ticari olmamak koşulu ile kullanılabilir.